

41. Valsts kapitālisma pīlāru maģija

Topošās partijas „Latvijas Antiglobālisti” 4000 zīmju programma noteikti ir viens no visvērtīgākajiem politiskajiem dokumentiem pēcpadomju Latvijā. Programmā ir ierakstīts tas, ko vajadzētu realizēt, lai Latvijas Republika būtu cienījama valsts, bet nevis valstiski neizdevies ģeokrātiskais surogāts ar verdziski iztapīgu (servilu) valdošo kliķi un vislielāko nabadzību eirozonā.

Saprotams, programmā ir fiksēts tas, kam patiesībā bija jābūt jau no paša sākuma, ja pēc PSRS sabrukuma Latvijas tauta un tās inteliģence būtu spējīga veidot normālu valsti, bet nevis zagļu un blēžu kvazivalstisko surogātu. Programmā ir fiksēti nevis valsts celtniecības uzdevumi, bet gan ļoti smagi slimas neizdevušās valsts ārstēšanas uzdevumi. Antiglobālisti ir apkopājuši to, kas būtu jāveic, ja Latvijas tauta beidzot saprastu, kas ir cilvēkiem cienīga dzīve un nolemtu atbrīvoties no Eiropas atpalikušākās zemes negoda.

Programmā ir ietverti šādi uzdevumi: „Partijas darbības mērķis ir nacionālas, neatkarīgas un suverēnas Latvijas izveidošana, kurā suverēnā vara pieder valsts pilsoņiem.[..]Nacionālās valūtas (lata) atjaunošana.[..]Privātu un ārzemju banku darbības ierobežošana un kontrole. Valsts uzņēmumu, pašvaldību, slimnīcu, skolu, pensiju u.c. banku konti nedrīkst atrasties privātās un ārzemju bankās.[..]Latvijas zelts atrodas Latvijā.[..]Vietējā tirgus aizsardzība. Vietējās ražošanas attīstība. Valsts lomas palielināšana ekonomikā. Valsts nodarbojas ar uzņēmējdarbību un veido darbavietas. Valsts enerģētiskā neatkarība.[..]Ostas, dzelzceļš u.c. stratēģiski objekti pieder valstij.[..]Zeme un meži pieder tikai valstij un Latvijas pilsoņiem.[..]Valsts aizsardzību nodrošina Latvijas armija. Valsts dalība militārajās aktivitātēs, kurām ir okupējošs raksturs, ir pieļaujama tikai ar tautas vairākuma akceptu.[..]Pārskatīt Latvijas atrašanās lietderību ES. Latvijai neizdevīgu starptautisku līgumu atcelšana.[..]Valsts prioritāte – ģimenes ar bērniem. Bāriņtiesu un sociālo darbinieku pilnvaru ierobežošana. LGBT (lesbiešu, geju, biseksuāļu, transvestītu) publisku aktivitāšu ierobežošana.[..]Pensiju indeksācija katru gadu. Viens vecuma pensiju līmenis. Pensija nevar būt mazāka par iztikas minimumu. Pensija nav apliekama ar nodokļiem.[..]Visiem pieejami bezmaksas medicīnas pakalpojumi. Valsts kontrole pār medikamentu cenām, medikamentu ražošanu, iepirkšanu un realizēšanu”.

Savukārt antiglobālistu politiski konceptuālajās pamatnostādnēs var lasīt šādu viedokli: „Atteikšanās no nekontrolētas tirgus ekonomikas un pāreja uz daļēji plānotu un kontrolētu Valsts ekonomiku. Valsts kontrolē un nosaka ikdienā lietojamo pašu nepieciešamāko pārtikas preču („minimālā pārtikas groza”) pārdošanas „griestus” kā arī iepirkumu cenu „grīdu” no vietējiem ražotājiem. Konkurence notiek un ir pieļaujama tikai šajās robežās. Luksus preces tiek apliktas ar lielāku nodokli. Valsts regulē arī komunālo maksājumu, dzīvojamo platību, īres, nekustamo un zemes īpašumu, sabiedriskā transporta un sakaru pakalpojumu cenas. Minimālā un vidējā mēnešalga, kā arī pensiju un sociālo pabalstu lielums valstī tiek noteikts pēc reālās dzīves dārdzības.[..]Valsts pārvaldes aparāta un ministriju skaita samazināšana līdz minimālajam nepieciešamajam. Vienots algu tarifs visā valsts sektorā strādājošiem.[..]Atteikšanās no nekontrolētas tirgus ekonomikas un pāreja uz daļēji plānotu un kontrolētu Valsts ekonomiku. Valsts kontrolē un nosaka ikdienā lietojamo pašu nepieciešamāko pārtikas preču („minimālā pārtikas groza”) pārdošanas „griestus” kā arī iepirkumu cenu „grīdu” no vietējiem ražotājiem. Konkurence notiek un ir pieļaujama tikai šajās robežās. Luksus preces tiek apliktas ar lielāku nodokli. Valsts regulē arī komunālo maksājumu, dzīvojamo platību, īres, nekustamo un zemes īpašumu, sabiedriskā transporta un sakaru pakalpojumu cenas. Minimālā un vidējā mēnešalga, kā arī pensiju un sociālo pabalstu lielums valstī tiek noteikts pēc reālās dzīves dārdzības.[..]Valsts kontrole pār veselības aprūpi, medikamentu ražošanu, iepirkšanu un realizēšanu (cenām). Visi iespējamie medikamenti jāražo Latvijā un to gala cenai mazumtirdzniecībā jābūt ļoti zemai. Paralēli maksas medicīnai, visiem Valsts iedzīvotājiem pieejama ātra, pilnīga un pilnvērtīga bezmaksas veselības aprūpe. Valsts un pašvaldību slimnīcu, poliklīniku u.c. veselības centru, kā arī medicīnas iekārtu un aprīkojuma masveida izpārdošana vai pāriešana privātīpašumā ir nepieļaujama.[..]Valsts izstrādāta efektīga mācību programma. Mācību literatūru izdod valsts, tā

ir derīga daudzus gadus, tā ir ļoti lēta un tā nepieciešamā daudzumā ir pieejama arī skolu bibliotēkās. Augstākā un profesionālā izglītībā – Valsts plāns. Gan augstākā, gan profesionālā izglītībā ik gadu tiek gatavots Valstij nepieciešamais speciālistu skaits tai nepieciešamajās nozarēs.[..]Mācību iestāžu, skolu un bērnudārzu izpārdošana un privatizēšana ir nepieļaujama.[..]Valsts iegulda savus līdzekļus perspektīvu un nepieciešamu zinātņu nozaru attīstībā (prioritātes), kas nākotnē varētu dot valstij jūtamus ienākumus, stiprinātu tās suverenitāti”.

Atzīstu savu tendenciozitāti. Teikumi no antiglobālistu politiskajiem dokumentiem izvēlēti tendenciozi. Tendenciozā vienpusība izpaužas tajā ziņā, ka priekšroka ir dota jēdzienam „valsts”. No dokumentiem ir citēti programmātiskie uzdevumi, kuros ir norādīta valsts loma, valsts pienākumi un funkcijas.

Tas tiek darīts tāpēc, ka antiglobālistu politisko dokumentu vislielākā vērtība izpaužas valsts institucionālās sūtības atzīšanā, pret valsti izturoties kā pret galveno un efektīvāko nodrošinājumu tam, lai LR būtu saimnieciski pilnvērtīga un sociāli harmoniska zeme. Pēcpadomju Latvijā antiglobālisti ir pirmais un vienīgais sabiedriskais spēks, kas adekvāti novērtē valsts nacionāli vitālās iespējas nodrošināt savai tautai normālu dzīvi mūsdienu pasaules ekonomiskajos un politiskajos apstākļos.

Taču nekādā gadījumā mūsu antiglobālistu politoloģiski metodoloģiskā pieeja nav unikāls risinājums. Minētā pieeja unikāls risinājums ir tikai uz pēcpadomju Latvijas politoloģiskās domas nepievilcīgā fona. Aizvadītajos „naudas brīvības” gados pie mums bija sastopama vienīgi neoliberālisma („Vašingtonas konsensa”) viltīgo dogmu debila atgremošana, cenšoties izmantot katru iespēju izsmiet valsts lomu, valsts pienākumus un funkcijas. Mūsu antiglobālisti ir pirmie un vienīgie, kuri uzdrošinājās peldēt pret vietējās politiskās aprobežotības un nodevības straumi.

Valsts lomas, valsts pienākumu un funkciju prioritātes izpratne un realitāte tagad ir sastopama samērā daudzās zemēs. Rietumos par valsts klasiskajām iespējām masveidā atcerējās 2008.gadā finansiālās krīzes sākumā.

Zinātnieki atcerējās vispārīgo priekšstatu (konceptu) „valsts kapitālisms” un sāka to interpretēt jaunā veidā. Viņi uzsver, ka starp vārdiem „valsts” un „kapitālisms” pastāv stingra paritāte – vienāds stāvoklis, līdzvērtība, abu vārdu līdztiesība. Konceptā „valsts kapitālisms” vārds „valsts” nav skaists epitets vārdam „kapitālisms”.

Protams, sastopami arī tādi cilvēki, kuri minētajā konceptā pret vārdu „valsts” izturās kā pret epitetu, lai paskaidrotu vārda „kapitālisms” īpašības. Tomēr vairākums atzīst, ka vārdam „valsts” nav epiteta jēga – emocionāli iedarbīgāk raksturot vārdu „kapitālisms”. Runa ir par paritāti. Drīkst pat teikt, ka galvenā slodze gulstās uz vārdu „valsts”, uzsverot valsts sevišķi svarīgo (prioritāro) pozīciju kapitālismā.

Valsts kapitālisma koncepts bija labi pazīstams jau XX gadsimta pirmajā pusē. Arī toreiz par valsti atcerējās krīzes periodā. Milzīgas ļaužu masas emocionāli ticēja valsts iespējām pasaules ekonomiskās krīzes gados (1929.-1933.g.). Ļaudis pret valsti izturējās kā pret pēdējo glābiņu un pēdējo cerību. Ticība stiprai valstij iedvesmoja miljoniem cilvēku, kuri krīzes rezultātā bija nonākuši ļoti trūcīgos dzīves apstākļos.

Toreiz valstij pašāvēģi ticēja arī Latvijas iedzīvotāji. „Ulmaņlaiku” dievināšana (fetišizēšana) faktiski ir stingras valsts varas dievināšana.

Vispār jāsaka, ka Rietumu civilizācijā posmā starp abiem Pasaules kariem valsts koncepts piedzīvoja zināmu triumfu. Šim triumfam bija eksistenciāli materiālistisks raksturs. Ja agrāk sabiedriskajā apziņā valsts asociējās ar etnisko konsolidāciju un tautas politisko neatkarību, tad XX gadsimta pirmajā pusē valsts kļuva dzīves materiālās eksistences garants.

Agrāk cilvēki priecājās par savu valsti no politiskā viedokļa, jo nacionālās valsts izveidošana tautai deva iespēju dzīvot kā suverēnam vienotam veselumam. Piemēram, XIX gadsimtā Eiropā slavenais nacionālisms, sabiedrības garīgās dzīves idejiskais kodols, gāja roku rokā ar suverēnas valsts ideju. Turpretī XX gadsimta pirmajā pusē cilvēki priecājās par savu valsti no eksistenciāli materiālistiskā viedokļa, jo valsts rūpējās par viņu materiālo labklājību. Uz valsti cilvēki lūkojās kā uz lietprātīgu saimnieku, kas pašreizēji gādā par savas saimes pārtību.

XX gadsimta pirmajā pusē Rietumu civilizācijas viena daļa jūsmoja par valsts institucionālo varenību sociālisma apstākļos, bet otra daļa jūsmoja par valsts grandiozajām perspektīvām kapitālisma apstākļos. Zīmīgi, ka abās teorētiski pilnīgi nesaderīgajās valstiskajās iekārtās konstatējami analogiski procesi, kuru centrā bija valsts.

Padomju Savienībā valsts vadībā kolosālā vērienā risinājās elektrifikācija un industrializācija. Milzīgo rūpniecisko kompleksu celtniecībā piedalījās ne tikai padomju ļaudis, bet arī Rietumu speciālisti. Piemēram, 1933.gadā PSRS strādāja apmēram 20 tūkstoši Rietumu speciālisti. Viņi redzēja sociālistiskās valsts varenās iespējas. Pēc atgriešanās dzimtenē viņi par to stāstīja radiem un draugiem.

Starp citu, Rietumi toreiz padomju valdībai aktīvi pārdeva tehnoloģiju, savās universitātēs apmācīja padomju studentus, sūtīja darbā uz PSRS inženierus un tehnologus. Taču Rietumi necentās PSRS iepīt ekonomiskās atkarības tīklos. Rietumi nepieprasīja padomju rūpnīcu akcijas un līdzdalību peļņas sadalē, kā tas Krievijā un citās bijušajās sociālisma zemēs notika XX gadsimta beigās pēc sociālisma sistēmas sabrukuma bēdīgi slavenās „prihvatizācijas” gados. XX gadsimta pirmajā pusē Rietumu morālā stāja krasī atšķīrās no morālās stājas visjaunākajos laikos.

XX gadsimta pirmajā pusē kapitālistiskajā pasaulē valsts pozitīvā loma īpaši uzskatāma bija tajās Eiropas zemēs, kur pie varas nāca ultrapatriotisks politiskais spēks. Tāds politiskais spēks pie varas nāca Itālijā (1922.g.), Portugālē (1926.g.), Vācijā (1933.g.), Spānijā (1939.g.). Pirms II Pasaules kara šim spēkam bija milzīga ietekme Ungārijā, Rumānijā, Bulgārijā, Igaunijā, Latvijā.

XX gadsimta sākumā Rietumu civilizācijas intelektuālajā atmosfērā acīmredzot virmoja atziņa par valsts un brīvības sakarībām. Par to liecina daudzu tā laika sociālo filosofu līdzīgās analītiskās pārdomas par valsti un brīvību.

Dominēja pārliecība, ka valsts kā politisko institūtu kopums nedrīkst pieļaut brīvību, kas bīstami robežojās ar visatļautību un traucē valsts iestādēm realizēt savas funkcijas. Valstij nav jābaidās būt stingrai un uzstājīgai tajās reizēs, kad brīvības demagoģiskajā aizsegā tiek grauts sabiedrības veselums, tiesiskums, tiesiskā kārtība, pilsoņu valstiskās intereses. Plaši bija izplatīts viedoklis, ka valstij nav jāvairās nodot varu atsevišķām pasionārām un harismātiskām personībām.

Tā, piemēram, izcilais sociālais filozofs un polittehnologs Vladimirs Uljanovs izsacīja šādu domu: „Kur sākās neierobežota brīvība, tur beidzās valsts”. Līdzīga nostādne bija arī minētajam ultrapatriotiskajam politiskajam spēkam, kas nāca pie varas Eiropas plašā teritorijā pēc I Pasaules kara. Šī spēka līderi un ideologi ļoti kritiski izturējās pret liberālismu un demokrātiju, saskatot abās doktrīnās demagoģiskus manevrus, bet nevis konstruktīvus priekšnoteikumus.

Pašlaik ir turpinājums sarunai par valsts un brīvības sakarībām. Līdz šim mēdza viltīgi iestāstīt (tas ir iezombēts arī pēcpadomju Latvijas divās paaudzēs), ka brīvība nevar būt bez kapitālisma, un tārad brīvība ir iespējama vienīgi kapitālistiskajā valstī. Taču pašlaik ir skaidrs, ka kapitālisms var būt arī bez brīvības. Spilgtākais piemērs ir Ķīnas straujā un nemitīgā attīstība. Tas nekas, ka ķīniešu priekšstati par brīvību krasī atšķiras no Rietumu cilvēku priekšstatiem par brīvību. Rietumu cilvēkiem, kā parasti, citu kultūru specifika maz interesē, un viņi sev iestāsta, ka Ķīnā nav brīvība. Viņi saskata vienīgi kapitālismu. Turklāt skaudīgi saprot, ka tas ir tipisks valsts kapitālisms.

Eiropā savā laikā izplatītā ultrapatriotiskā politiskā spēka ideoloģijā valsts sastāvēja no diviem elementiem – stingra, drastiska politiskā vara, diktatūra + pilsoņu labklājība, valsts garīgais un materiālais uzplaukums. Lai realizētu savas ieceres, šis spēks apvienojās politiskajās organizācijās. Eiropā pirmā bija Benito Musolini dibinātā „Cīņas savienība” (1919.g., „*Fascio di combattimento*”). Itāļu vārds „*fascio*” (savienība, apvienība) drīz pārvērtās šausmīgajā starptautiskajā terminā „fašisms”, kā joprojām dēvē minēto ultrapatriotisko politisko spēku.

Fašistisko iekārtu un fašisma apjūsmotāju ieguldījums savas valsts celtniecībā mūsdienās netiek propagandēts. Arī „Pērkonkrusta” (1933.-1944.g.) apčurāto „ulmaņlaiku” sasniegumu propaganda ir samērā bāla un vienpusīga. Latvieši galvenokārt dzērumā bļautās par spēcīga līdera nepieciešamību.

Pašlaik tikai nedaudzi speciālisti un interesenti zina par Musolini „zaļo revolūciju” (pārtikas ražošanas programmu), „zemes komplekso meliorāciju”, ekonomiskās socializācijas teoriju, autarķiju (valsts ekonomikas pastāvēšanu bez importa), korporatīvismu (sociālo grupu, bet nevis atsevišķu indivīdu prioritāti), valsts kontrolētajām firmām utt.

Nedaudzi zina par Spānijas diktatora Franko četriem pīlāriem valsts politikā: 1) kontrolējama ekonomika, 2) autarķija, 3) korporatīvisms, 4) sociālā harmonizācija. Iespējams, vēl necīgāks cilvēku skaits zina par Portugāles „Jauno valsti” (1926.-1974.g., „*Estado Novo*”) un tās pirmo korporatīvisma konstitūciju pasaulē.

Nākas ņemt vērā, ka arī latviešu „Pērkonkrusta” programma sastāvēja no 4 pīlāriem: „1) Par Latvijas valsti, savu turpmāko paaudžu un citu tautu priekšā atbild latviešu tauta. 2) Gādība par latviešu tautas godu, vienību un labklājību ir augstākais uzdevums. 3) Latvija ir un paliek lauksaimniecības valsts. Viņas saimnieciskai politikai jāatbilst vienīgi šim nolikumam. 4) Baltijas valstu militārā, politiskā un saimnieciskā savienība ir Latvijas valsts ārējās politikas pamats”.

Pēc II Pasaules kara Rietumu civilizācijā valsts loma nemazinājās. Sociālisma zemēs viss atradās valsts pārziņā. Kapitālisma zemēs politiskā elite pievērsās labklājības valsts kapitālisma celtniecībai, iemantojot sabiedrības cieņu Zviedrijā, Francijā, Vācijā, Lielbritānijā, Itālijā, bet gadsimta beigās arī Norvēģijā, Dānijā, Somijā, Īrijā. Aizvadītā gadsimta 60.gados jēdzienu „labklājības valsts kapitālisms” amerikāņu zinātnieki attiecināja arī uz savu zemi, jo ASV varēja lepoties ar vidusšķiras pārticību.

Nepilnos 30 gados (1981.-2008.g.) „reiganomika” visu sagrauva, iznīcinot labklājīgās valsts kapitālisma sasniegumus, radot iracionālo kapitālismu un izraisot globālo finansiālo krīzi, kas, saprotams, tūlīt izvērtās arī globālajā ekonomiskajā krīzē.

Interesanti, ka arī „reiganomika” tāpat kā Franko politika un mūsu „Pērkonkrusta” programma balstās uz 4 pīlāriem: 1) valsts izdevumu samazināšana, 2) nodokļu samazināšana, 3) valsts atsacīšanās iejaukties ekonomikā, 4) inflācijas samazināšana, samazinot naudas masu.

Tas viss patīkami skan priekš tiem, kuri nav iedziļinājušies lietas būtībā un, piemēram, nezina, ka valsts izdevumu samazināšana praktiski nozīmē izdevumu samazināšanu sociālajām programmām (izglītībai, medicīnai, garīgajai kultūrai u.c.). Savukārt nodokļu samazināšana bija sākums valsts budžeta deficīta pieaugumam un prātam neaptveramajam ASV valsts parādam.

Pašlaik planetārās krīzes terapijā atkal dominē valsts kapitālisms. Tikai ir cita situācija. Pirmās pasaules ekonomiskās krīzes periodā (1929.-1933.g.) uz planētas dzīvoja nepilni divi miljardi cilvēku. Otrās pasaules finansu un ekonomiskās krīzes periodā (2008.- ??g.) uz planētas dzīvo vairāk kā septiņi miljardi cilvēku. Turklāt krīzes vaininieku (Rietumu civilizācijas) mentālais stāvoklis šodien nav salīdzināms ar mentālo stāvokli posmā starp abiem Pasaules kariem. Šodienas Rietumu civilizācijas trakākās kaites (garīgā destrukcija un morālā degradācija) tagad jau ir ļoti ikdienišķa (triviāla) konstatācija, par kuru ir kauns atgādināt, jo tā ir vispārzināma patiesība.

Par atšķirībām morālajā ziņā jau minēju. Rietumu (īpaši politiskās un finansiālās elites) morālais pagrimums ir acīmredzams. Amerikāņi pat publiski lepojās, ka piekrāpa Gorbačovu.

Pašlaik valsts kapitālisma liktenis pamatā ir atkarīgs no „balto” cilvēku morālās stabilitātes. Arī krīzi izraisīja neekonomiskie faktori, kuri veicināja sociāli kroplu un amorālu finansiālo likumu pieņemšanu un fantastiskas finansu mahinācijas.

Pirmais krīzes neekonomiskais faktors neapšaubāmi ir demogrāfiskais faktors. Visas nelaimes vai vismaz viena daļa no visām nelaimēm, no kurām mēs ciešam dažādās dzīves jomās, notiek iedzīvotāju straujā pieauguma rezultātā vai kā šī straujā pieauguma sekas. Cilvēce iegūst arvien lielāku un lielāku antihumāno tendenci un kļūst naidīga pati pret sevi, kļūst pati par savu ienaidnieku. Dažādo civilizāciju un kultūru ideoloģijas un reliģijas, kuras mūsdienās asi pretstata vienu otram, ir tikai ārējā fenomenoloģiskā izpausme kaut kam daudz dziļākam. Tik grandiozā apjomā uzblīdusī cilvēce arvien vairāk un vairāk atklāti atsedz nopietnas problēmas dzīvot visiem kopā. Taču etniskie un civilizāciju konflikti ir tikai fasādes elementi, aiz kuriem slēpjas principiāli svarīgākās demogrāfiski eksistenciālās intereses – naudas un mantas intereses.

Katram domājošam cilvēkam ir saprotams, ka iedzīvotāju skaita grandiozais pieaugums nevar neatsaukties uz ekonomiku – pārtikas produktu un sadzīves preču masu ražošanu, kas savukārt veicina peļņas pieaugumu, paver spožas perspektīvas alkātībai, sekmē transnacionālo korporāciju un planetārā mēroga finanšu monsturu rašanos.

Atsevišķs krīzes neekonomiskais faktors ir antropoloģiskais faktors – cilvēka psiholoģiskās īpašības. Zīmīgi, ka tie intelektuāļi, kuri izprot un atzīst demogrāfiskā faktora ietekmi, konstruktīvi izsakās arī par to, ka nevis enerģētiskie, ekoloģiskie, izejvielu resursi limitē cilvēces attīstību, bet gan visu nosaka pati cilvēka iekšējā daba – saprātīga un racionāla garīguma potenciāls un virzošā klātbūtne cilvēkā. „Baltajiem” cilvēkiem ļoti nelabvēlīgie demogrāfiskie notikumi no XX gadsimta 60.gadiem veicina šī potenciāla pagrimumu, kas ātri atbalsojās „reiganomikā” un iracionālajā kapitālismā.

Svarīgs krīzes neekonomiskais faktors ir mūsdienu kapitālisma ideoloģiskā identitāte. Par ideoloģisko identitāti vēlos dēvēt ideju un uzskatu sistēmu jeb, citiem vārdiem sakot, ideoloģiju šī jēdziena tradicionālajā izpratnē, kad ideoloģija ir varas instruments, ideoloģija ir stratēģiskā darbība, ideoloģija ir politizēto zināšanu un priekšstatu novirzīšana uz sociuma masu apziņu un to, ko saucam par sabiedrisko domu.

Jebkura sociāli ekonomiskā formācija balstās uz noteiktu ideoloģiju, kas nosaka cilvēku uzskatus un intelektuālos ieradumus, vērtību kritērijus, dzīves stilu un sapņus par nākotni. Ideoloģija kalpo kā attiecīgā laikmeta un universuma (valsts, valstu konfederācijas, civilizācijas) kolektīvās identitātes garants. Ideoloģija nosaka simboliskās vienotības repertuāru ne tikai valsts karoga, himnas, ģērboņa un citu simbolisko atribūtu līmenī, bet arī ideoloģisko pasākumu, kopīgo autoritāšu un sadzīves formu jomā, realizējot solidaritātes funkcijas un idejiski vēlamu cilvēku garīgo pozīciju jebkurā dzīves sfērā.

Rietumu kapitālisma zemēs XX gadsimta otrajā pusē pret ideoloģiju izturējās skeptiski un runāja par ideoloģijas „nāvi”. Taču tā bija divkosīga retorika, kas faktiski pati bija viltīga ideoloģiskā konstrukcija, cenšoties iedarboties uz sabiedrību vēlamajā virzienā.

Sastopams pilnīgi pamatots viedoklis, ka XX gadsimta otrajā pusē drīzāk runa bija nevis par ideoloģijas „nāvi”, bet gan par zināmu ideoloģisko transformāciju, kad vienotas uzskatu sistēmas vietā tika uzspiests sabiedrisko uzskatu plurālisms. Tā rezultātā „balto” cilvēku sabiedrībā sāka funkcionēt mikroideoloģijas, kas apgrūtināja sociālo komunikāciju. Tātad – vēl vairāk apgrūtināja sociālo vienotību, bez kā nav iespējams valsts kapitālisms un racionāls kapitālisms vispār.

Sociālās vienotības trūkums neapšaubāmi paver ceļu valstīm-korporācijām, kuru kolekcijā pilnā mērā drīkstētu ieskaitīt arī dārgo LR, ja mums būtu nopietni vērtējama ekonomika. Tāpēc LR precīzāks ir pagaidu aizgalds: valsts-korporācijas perspektīva kandidāte.

Valstīm-korporācijām vissvarīgākais ir peļņa un izdevumu samazināšana. Valstis-korporācijas atsakās sniegt sociālo palīdzību, „atražot” savu tautu, sociālās un nacionālās intereses tiek upurētas rentabilitātes un peļņas interesēm. Valstīs-korporācijās pilsoņi ir pārvērsti par darba lopu ganāmpulku. Lozungs šādai politikai ir demagoģiski vilinošs: „Valsts konkurētspēja globālā mērogā”.

Tāds lozungs laiku pa laikam tiek izšļākts arī no Latvijas gudro mutes. Iespējams, visjaunākais smieklīgais šļāciens bija Liepājā 2013. gada 5. aprīlī starptautiskajā zinātniski praktiskajā konferencē „Kā nodrošināt globāli konkurētspējīgu augstāko izglītību Latvijas attīstības centros?”. To organizēja Liepājas Universitāte sadarbībā ar Latvijas Universitāti un Liepājas pilsētas domi. Konferencē tika pieņemta deklarācija „Par konkurētspējīgas augstākās izglītības sistēmas attīstības vadlīnijām”.

Valstī-korporācijā valda klani, grupējumi, komandas. Vara un īpašums saplūst. Visu nosaka princips: kuram ir īpašums, tam ir vara. Varas zaudēšana ir īpašuma zaudēšana. Tāpēc cīņa par varu patiesībā ir cīņa par īpašumu.

Publiskā politika valstī-korporācijā ir šovs, balagāns. Tas attiecas arī uz dažāda līmeņa vēlēšanām – sakrālu manipulatīvu rituālu.

Pie mums rudenī atkal būs vēlēšanu šovs. Tam jānomaskē kārtējā cīņa par varu, lai nebūtu jāzaudē īpašums. Ja pēcpadomju Latvijā agrāk pie varas rāvās, lai iegūtu īpašumu, tad tagad pie

varas raujās, lai nezaudētu īpašumu jeb, lietojot latviešiem labi saprotamo teicienu, paliktu pie siles.

Valsts-korporācijas bīstams ienaidnieks ir valsts kapitālisms ar savu programmātisko pīlāru maģiju. Valsts kapitālismā valsts kontrolē galvenos finansu un ekonomiskos resursus. Valsts kapitālismā nepastāv saistība starp politiku, finansēm un biznesu, kas ir raksturīga, teiksim, anglosakšu kapitālismā. Valsts kapitālismā materiālajā sfērā realizējās tas, kas tradicionāli realizējās klasiskajā nacionāli suverēnajā valstī; proti, tautas saimniecība.

Valsts kapitālismā valsts pati ir biznesmenis, kura īpašumā ir ražošanas līdzekļi, darbaspēks, finansu kapitāls. Valsts kapitālismā valsts pati ražo, pati tirgo un pati sadala peļņu. Valsts kapitālismā nav vietas alkātīgajiem neoliberalā policentrisma faniem.

Valsts kapitālismā netiek pieļauti „augstākās pakāpes meli”, kādi pašlaik Latvijā pludo sakarā ar elektroenerģijas tarifu nelietīgo paaugstināšanu, pret ko kompetenti argumentēti un drosmīgi medijos vēršās profesors Ilja Gerčikovs, Aivars Lembergs. Valsts kapitālismā profesoram nevajadzētu aicināt valdību būt godīgai: „Pārtrauciet aplaupīt iedzīvotājus un biznesu, beidziet lobēt ļoti nelielas personu grupas intereses”.

Taču valsts kapitālismā arī tauta uzvedās kardināli savādāk. Pirmkārt un galvenokārt tauta ir spējīga deleģēt valsts darbam godīgus un gudrus cilvēkus. Tauta ir vienota un uzstājīga savās prasībās valsts amatpersonām. Tauta atzīst un ciena vienīgi valstiski atbildīgus darbiniekus, bet nevis zagļus un blēžus. Valsts kapitālismā tauta domā ar galvu, bet nevis balstās uz tautiski sentimentālām emocijām. Valsts kapitālisms nav iespējams bez valstiski apdāvinātas tautas. Tā ir aksioma. Priekš Latvijas tautas nepatīkama aksioma.